

Föstudaginn 14. júlí 1989.

Nr. 279/1989. **Oliuverslun Íslands hf.**

gegn

Landsbanka Íslands.

Kærumál. Kyrrsetning.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómarnir Guðmundur Jónsson, Haraldur Henrysson og Hrafn Bragason.

Sóknaraðili skaut máli þessu til Hæstaréttar með kæru 11. júlí sl. samkvæmt heimild í 3. tl. 1. mgr. 21. gr. laga nr. 75/1973, um Hæstarétt Íslands. Kærður er úrskurður fógetaréttar Reykjavíkur, upp kveðinn sama dag. Úrskurðarorð er svohljóðandi: „Fallist er á með gerðarbeiðanda, Landsbanka Íslands, að gerðarþola, Oliuverslun Íslands hf., sé skylt að segja til um lausafé til kyrrsetningar, áður en til kyrrsetningar kemur á fasteignum þeim, er gerðarþoli hefur bent á.

Fallist er á með gerðarbeiðanda, að kyrrsetning skuli eigi fara fram að svo stöddu í þeim eignum gerðarþola, er hann hefur bent á utan umdæmis réttarins.“

Sóknaraðili krefst þess, að hinn kærði úrskurður verði úr gildi felldur og að varnaraðili greiði sér málskostnað auk 12% sölugjalds til ríkissjóðs.

Varnaraðili krefst þess, að hinn kærði úrskurður verði staðfestur og krefst málskostnaðar auk 12% sölugjalds til ríkissjóðs.

Deilt er um takmarkanir á rétti sóknaraðila (gerðarþola) til að benda á fjármuni til kyrrsetningar, sbr. 1. mgr. 15. gr. laga nr. 18/1949, um kyrrsetningu og lögbann. Skilja verður málatilbúnað aðila svo, að skera verði úr því, hvort varnaraðili (gerðarbeiðandi) þurfi að sæta því, að sóknaraðili bendi fyrr á fasteignir, sem flestar eru utan lögsagnarumdæmis Reykjavíkur, en skráningarskyld ökutæki samkvæmt fram lagðri skrá. Fram er komið, að varnaraðili hefur fallist á ábendingu samkvæmt fram lagðri skrá.

Fallast má á það álit héraðsdómara, að það sé gerðarbeiðanda ekki að meinalausu, að gerðarþoli bendi á eignir utan umdæmis réttarins, meðan hann getur bent á eignir innan þess. Hinn

kærði úrskurður er því staðfestur á þann veg, sem í dómsorði greinir.

Kærumálskostnaður er ekki dæmdur.

D ó m s o r ð:

Gerðarþola, Oliuverslun Íslands hf., er skylt að benda á ofangreind skráningarskyld ökutæki til kyrrsetningar, áður en kemur að ofangreindum fasteignum.

Úrskurður fógætaréttar Reykjavíkur 11. júlí 1989.

I.

Með beiðni, dags. 29.maí sl., krafðist Landsbanki Íslands kyrrsetningar á eignum Oliuverslunar Íslands hf. til tryggingar gjaldföllnum skuldum hins síðarnefnda við bankann, að upphæð 437.726.328,50 kr., auk vaxta og kostnaðar, er nánar var tilgreint í gerðarbeiðni. Gerðarþoli bauð fram tryggingar til að afstýra gerðinni, og hefur málið verið rekið reglulega fyrir fógætarétti frá þeim tíma, þar sem tekinn hefur verið fyrir ágreiningur aðila og úrskurðað um hann.

Við fyrirtöku málsins í dag krafðist gerðarbeiðandi, Landsbanki Íslands, þess, að fram færi kyrrsetning í eignum gerðarþola fyrir 116.185.328,00 kr. auk vaxta og kostnaðar, svo sem greindi í gerðarbeiðni. Hér er um að ræða mismun á upphaflegri kyrrsetningarkröfu gerðarbeiðanda samkvæmt gerðarbeiðni og þeirri upphæð, er gerðarþoli hefur þegar sett tryggingar fyrir og virtar hafa verið eða eru í virðingu.

Af hálfu gerðarþola var bent á fasteignir ásamt fylgifé, eign gerðarþola skv. fram lögðum lista, að verðmati samtals 253.400.000,00 krónur. Eignir þessar eru sumpart í Reykjavík, en að mestu í öðrum lögsagnarumdæmum landsins.

Af hálfu gerðarbeiðanda er ábendingu gerðarþola mótmælt að svo stöddu og krafist, að gerðarþoli bendi á lausafé til kyrrsetningar, sem sé aðgengilegt og innan lögsagnarumdæmis réttarins. Vísar hann til 15. gr. kyrrsetningarlaga, sbr. 24. gr. 1. nr. 19/1887, um aðför, kröfum sínum til stuðnings.

Þá er þess krafist, að virðing fari fram á eignum, er gerðarþoli hefur bent á til kyrrsetningar, ef krafa gerðarbeiðanda verði ekki tekin til greina.

Af hálfu gerðarþola var því mótmælt, að reglur 24. gr. aðfararlaga um rétt dómhafa til að ganga að lausafé umfram fasteignir gætu átt við um kyrrsetningu, þar sem ekki sé um fullnustugerð að ræða. Telur hann rétt gerðarþola skýlausan skv. 15. gr. 1. nr. 19/1949, um kyrrsetningu og

lögðann, til að benda á þá fjármuni til kyrrsetningar, er tryggja myndu hugsanlegar kröfur gerðarbeiðanda að því marki, er gerðarþoli telji sér hagstætt.

Við rekstur máls þessa var 27. júní sl. kveðinn upp úrskurður um álitafni þetta. Sá úrskurður var kærður til Hæstaréttar, sem kvað upp dóm 6. júlí sl. Í dómi Hæstaréttar kemur fram, að með dómum réttarins í málum nr. 246, 249 og 250/1989, sem kveðnir voru upp 3. júní sl., hafi verið felldir úr gildi, ýmist að nokkru eða öllu leyti, þrír úrskurðir fógetaréttar Reykjavíkur um fram boðnar tryggingar af hálfu gerðarþola. Samkvæmt dómum þessum komi nú til athugunar, hvort boðnar verði fram tryggingar, og ef svo hafi verið, þá liggi fyrir fógeta að taka afstöðu til þeirra og hugsanlega að fá þær metnar. Síðan segir í dómi Hæstaréttar: „...með hliðsjón af framansögðu þykir ekki tímabært að dæma um álitafni það, sem hér er til meðferðar, og ber því að svo stöddu að fella hinn kærða úrskurð úr gildi“. Samkvæmt þessari niðurstöðu Hæstaréttar hefur ekki verið dæmt í því álitafni, er hér er til meðferðar.

II.

Við úrlausn þessa álitafnis kemur til skoðunar ákvæði um rétt gerðarþola og skyldu skv. 15. gr. laga nr. 18/1949, um kyrrsetningu og lögðann, til að benda á eignir til kyrrsetningar.

Í 1. mgr. 15. gr. laganna segir, að gerðarþola sé rétt og skylt að boði fógeta að benda á fjármuni til kyrrsetningar, enda skuli fara að óskum hans um það, hvað kyrrsetja skuli gerðarbeiðanda að meinalausu. Í 3. mgr. sömu greinar kemur fram, að réttur gerðarþola til að taka frá tiltekna muni og verðmæti að tilteknu marki skuli fara eftir aðfararlögum, enda skuli eigi kyrrsettir munir þeir, er bannað sé að taka fjárnámi.

Markmið kyrrsetningar er að tryggja, að sú eign skuldara, sem kyrrsett er, sé tiltæk, þegar lánardrottinn hefur öðlast aðfararhæfan dóm fyrir kröfu sinni og getur gert aðför samkvæmt honum. Það leiðir af eðli gerðarinnar, að gerðarbeiðandi, sem fengið hefur eignir gerðarþola kyrrsett, geti tryggt rétt sinn með þeim hætti, að hann þurfi ekki síðar að gera aðför í öðrum eignum en kyrrsettir voru.

Ákvæði 15. gr. um rétt og skyldu gerðarþola til að benda á eignir til kyrrsetningar verða því ekki skilin á annan veg en þann, að gerðarbeiðandi þurfi ekki að ganga að öðrum eignum til kyrrsetningar en hann þyrfti við aðför skv. texta laganna, „gerðarbeiðanda að meinalausu“. Ekki verður séð, að það hafi verið ætlun löggjafans að veita gerðarþola ríkari rétt í þessu efni við kyrrsetningu en við aðför. Samkvæmt þessu verður að telja, að ákvæði um rétt og skyldur gerðarþola til að benda á eignir til kyrrsetningar séu hin sömu skv. 15. gr. kyrrsetningarlaga og fram koma í 24. gr. aðfararlaga.

Það er meginregla, að löghaldsgerðir skuli hafa skjótan framgang. Í máli þessu bendir gerðarþoli á eignir víðs vegar um landið til kyrrsetningar. Ef fallist er á rétt gerðarþola til þessarar ábendingar, þarf að taka gerðina upp í mörgum lögsagnarumdæmum, til að henni verði lokið. Þinglýsing kyrrsetningargerðar, virðing þeirra eigna og eftirfarandi uppboð, ef til kæmi, myndi tefja mjög málarekstur gerðarbeiðanda. Það er skilningur réttarins, að það sé gerðarbeiðanda ekki „að meinalausu“, að gerðarþoli bendi á eignir utan umdæmis réttarins, þegar hann getur bent á eignir innan þess.

Ú r s k u r ð u r:

Fallist er á með gerðarbeiðanda, Landsbanka Íslands, að gerðarþola, Oluverslun Íslands hf., sé skylt að segja til um lausafé til kyrrsetningar, áður en til kyrrsetningar kemur á fasteignum þeim, er gerðarþoli hefur bent á.

Fallist er á með gerðarbeiðanda, að kyrrsetning skuli eigi fara fram að svo stöddu í þeim eignum gerðarþola, er hann hefur bent á utan umdæmis réttarins.
